

Motion till riksdagen 2017/18:2772

av **Niclas Malmberg (MP)**

Intäktsreglering av elnät

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intäktsregleringen av elnäten ska vara samhällsekonomiskt optimal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kundperspektivet stärks i intäktsregleringen av elnäten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intäktsregleringen av elnäten även ska styra mot energieffektivisering, bättre förutsättningar för 100 procent förnybar el, utbyggnad av elnätet och en ökad användning av efterfrågefleksibilitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett effektivt domstolsförfarande i rättsliga ärenden som rör intäktsregleringen av elnäten och tillkännager detta för regeringen.

Elnätens roll för att uppnå 100 procent förnybar energi

Elnäten har en viktig roll i omställningen till 100 % förnybar energi. Frågorna om intäktsreglering har under senare tid också väckt debatt. Det är viktigt att människor känner att kostnaden för elnät är rimlig och att investeringar är motiverade.

Elnätsföretagen agerar på en naturlig monopolmarknad och dess avgifter för elöverföring och anslutning regleras av Energimarknadsinspektionen (Ei). Intäktsramarna avgör hur mycket intäkter elnätsföretag får ha från sina tariffer. Hur regleringen är uppbyggd påverkar bland annat hur tarifferna sätts, hur elnätet byggs ut och hur elnätsföretagen bedriver sin verksamhet. Därför är det en viktig energipolitisk fråga, men också en social fråga sett till hur ökande tariffer kan drabba människor med små inkomster.

Ett av de större problemen med hur regleringen är konstruerad idag är att åldern på utrustningen är avgörande vilket bidrar till att fungerande utrustning kasseras och att utrustning av hög kvalitet inte prioriteras vid inköp. Regleringen tvingar också fram högre priser, tvärt emot vad den borde göra. Detta är inte samhällsekonomiskt optimalt.

En reglering utifrån olika sammanvägda intressen

Tillsynsperioderna löper under fyra år och nuvarande period är satt för år 2016–2019. Det är viktigt att redan nu undersöka hur regleringen bör se ut 2020–2023 och 2024–2027. I den nuvarande och tre tidigare perioderna har fyra olika system använts, alla med olika brister. Det är tydligt att det inte är helt enkelt att få till en tillfredsställande reglering som uppfyller både privatkunders, företagskunders och elnätsföretags intressen, samt vad som krävs för ett väl fungerande system och uppfyllande av de energipolitiska målen.

Därför behövs en bredare utredning än den som snart ska vara klar. Den 20 december 2016 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda och lämna förslag på en rimlig avkastning för elnätsverksamheten. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 23 oktober 2017. Detta är ett viktigt uppdrag men ett bredare arbete behövs för att förstärka kundperspektivet och säkerställa att utbyggnaden görs på ett samhällsekonomiskt sätt. Ett helhetsgrepp behövs utifrån de samhällsbehov som finns av elnätet, men också elnätsens roll i en allt mer tekniskt utvecklade elmarknad. Högre grad av flexibilitet, digitalisering, ökad andel egen elproduktion och smarta elnät kan minska behovet av att bygga ut elnätet.

Ett kundperspektiv kan innebära tydligare fokus på kundernas intresse av skäliga nättariffer, möjlighet att vara aktiv kund och tillförlitlig tillgång till el. Aktiv kund kan innebära möjlighet att välja olika elavtal, energitjänster som kan möjliggöra att använda el på ett smart sätt, att enkelt kunna bli mikroproducent och sälja överskottsel m.m.

Effektivt domstolsförfarande

Det har också varit omfattande domstolsprocesser mellan Ei och elnätsföretagen där Ei förlorat och elnätsföretagen vunnit, och därmed fått möjlighet att höja sina avgifter kraftigt. På grund av fokus på åldern på utrustningen är det till viss del regleringen som driver elnätsföretagen till detta. Regleringen styrs av kap. 5 i Ellagen och förordning 2014:1064 om intäktsram för elnätsföretag, dessa kompletteras med föreskrifter från Ei. Ellagen kap. 4 tar även upp nättarifferna. För ett effektivt domstolsförfarande finns positiva exempel från hur exempelvis Finland arbetar med marknadsdomstol. Det är viktigt att dessa prövningar är både effektiva och ger ett utfall som både hushållen och energimarknadens aktörer känner förtroende för.

Niclas Malmberg (MP)